

Birutė BRIAUKIENĖ

Kauno Vytauto Didžiojo universitetas

PROFESORIUS PETRAS AVIŽONIS – TERMINOLOGAS

Petras Avižonis (1875–1939) – žymiausias XX a. pradžios lietuvių oftalmologas. Be tiesioginio gydytojo, mokslininko ir praktiko, darbo jis aktyviai prisidėjo prie bendrinės lietuvių kalbos kūrimo ir norminimo. P. Avižonis jautė pareigą rūpintis gimtosios kalbos reikalais. Jis kūrė lietuviškus medicinos terminus, dalyvavo Terminologijos komisijos darbe, priklausė Lietuvių kalbos draugijai (1), pats rodė taisyklingos lietuvių kalbos pavyzdį.

Į lietuvių kalbos istoriją prof. P. Avižonis pateko kaip: 1) nedidelės lietuviškos lietuvių kalbos gramatikos („Lietuviška gramatikėlė“, 1899. 64 p.) sudarytojas; 2) lietuviškų medicinos terminų kūrėjas; 3) pirmojo pasaulinės vertės lietuviško akių ligų vadovėlio („Akių ligų vadovas“, 1939. 815 p., 1241 pav.) autorius. Šiuos darbus P. Avižonis dirbo nuolat jausdamas draugišką bendrinės lietuvių kalbos tėvo J. Jablonskio ir lietuvių kalbos puoselėtojo J. Balčikonio paramą. P. Avižonis, be atsakingo mediko darbo, nuolat rūpinosi bendrinės lietuvių kalbos įtvirtinimu, kalbos kultūros kėlimu, domėjosi kalbos mokslo naujovėmis. Jis pats gerai mokėjo gimtąją kalbą ir rodė taisyklingos lietuvių kalbos pavyzdį savo raštais. Tai pripažino ir jo kolegos. Dr. K. Grinius, 1922 m. populiarindamas medicinos ir higienos žinias, paskelbė lietuviškų medicinos knygų sąrašą. Šio sąrašo „Akių ligų“ skiltyje buvo paminėtos šios trys P. Avižonio knygelės: 1. Dr-as P. Avižonis. Trachoma. Vilnius, 1909. 8 p.; 2. Dr-as P. Avižonis. Aklumas ir trachoma Lietuvoje. Vilnius, 1912. 12 p.; 3. Dr-as P. Avižonis. Kova su trachoma. Raseiniai, 1920. 11 p., o po jomis pridėta K. Griniaus pastaba: „Visi d-ro P. Avižonio spaudiniai aiškiai ir rimtai parašyti“. O, pavyzdžiui, prie dr. A. L. Graičiūno knygelės „Užkrečiamųjų–limpamųjų ligų plėtojimo būdai ir kova su jomis“ (Wilkes-Barre. 1912 m. 27 p.) buvo tokia K. Griniaus nuoroda: „kalba sunkoka“ (3).

1920 m. buvo pradėtas leisti lietuviškas žurnalas „Medicina“. Pir-

masis jo redaktorius buvo dr. J. Staugaitis. Žurnale originalius straipsnius, referatus ir ataskaitas spausdino žymiausi to meto medikai prof. P. Avižonis, dr. J. Brundza, dr. K. Grinius, dr. V. Kairiūkštis, doc. V. Kuzma, prof. V. Lašas, doc. P. Mažylis, dr. M. Nasvytis, dr. J. Staugaitis, dr. V. Tumėnienė, dr. J. Žemgulys ir daug kitų. Čia skelbti P. Avižonio straipsniai yra svarbūs lietuvių medicinos terminologijos raidai pažinti.

Dažnai P. Avižonis reiškė nepasitenkinimą bloga lietuviškų raštų ir tautos šviesuomenės kalba. 1922 m. „Medicinos“ žurnalo Nr. 3 P. Avižonis paskelbė straipsnį „Valstybinių egzaminų gydytojo laipsniui programos reikalu“. Ten jis sakosi ne savo specialybės dalykų programose taisęs tik kalbą: „Rengdamas programą stengiausi pateikti kuo daugiau žmoniškų terminų. Šiuo atžvilgiu be galo daug padėjo J. Jablonskis, kuriam čia tariu širdingą ačiū. Visi terminai perėjo per jo kritiką“. Kai kurioms medicinos sąvokoms P. Avižonis siūlė net po keletą terminų, pvz.: *kraujo tekamieji indai*, *kraujotekiniai indai* ir *kraujagyslės*, *maisto virškinamumas* ir *virškumas*; *svetidaikčiai* ir *svetikūniai*. Toliau P. Avižonis paaiškina, kad *margoji šiltinė* ir *atokritinė šiltinė* yra žmonių sodiečių sugalvoti žodžiai, pirmasis – suvalkietės nuo Šakių, antrasis – kupiškėno kareivio. Tegul šie terminai, J. Jablonskio patarimu, konkuruoja su gydytojų pramanytais ir užsilieka vieni ar kiti. Be to, P. Avižonis šiame straipsnyje siūlo vartoti medicinos terminą *venerinės ligos*, o ne *Veneros ligos*, nes Venera buvusi „grynai sveika deivė“. Teisininkų vartojamo termino *sužalojimai* vietoje J. Jablonskis patarė vartoti terminą *pakenkimai*. Medicinos terminas *ūminė liga* yra siūlomas vartoti dėl to, kad gali ištikti *staigi mirtis* dėl ūminės ligos. Čia pat P. Avižonis primena, kad inteligentai kalbėdami ir rašydami daug nesąmonių pasako, o jei kuris nors žodis yra plačiai vartojamas, tai dar ne argumentas, kad tas žodis yra geras. Kartu profesorius pritaria J. Jablonskio siūlymui keisti kai kuriuos „nežmoniškai nukaltus“ ir medikų kalboje prigijusius terminus (4).

Lietuvos universiteto taryba, kuriai priklausė ir prof. P. Avižonis, 1923 m. kovo 18 d. nutarė reikalauti iš stojančiųjų į Lietuvos universitetą klausytojų mokėti lietuvių kalbą. Ji nurodė, kad baigusieji vidurines mokyklas ne lietuvių kalba privalės laikyti lietuvių kalbos

egzaminą lietuvių mokyklose arba pačiame Universitete kalbos egzaminų komisijoje. Komisija pripažins studentą pakankamai mokantį lietuvių kalbą tik tada, jeigu jis laisvai susišnekės lietuviškai ir atpaskos lietuviškai, komisijos parinktą mokslinį straipsnį (2).

Prof. P. Avižonis buvo reiklus ne tik studentų, bet ir kolegų, šeimos narių kalbai. Kartą, oponuodamas vienam profesoriui, P. Avižonis skaitė labai moksliską pranešimą. Ten jis nurodė ne tik mokslinius disertacijos trūkumus, bet suabejojo ir dėl bibliografijos, net kai kurių paminėtų knygų buvimo. Pagaliau jis nurodė esančias disertacijoje skyrybos klaidas. Klausinėdamas studentus, P. Avižonis reikalavo trumpų ir tikslių atsakymų. „Dr. P. Avižonis rūpinosi, kad jo šeimos nariai kalbėtų taisyklingai. Išgirdęs jų padarytą klaidą, tuoj pat ją ištaisydavo“, – ir šiandien prisimena marti Angelė Avižonienė.

Kaip gydytojas, P. Avižonis susitikdavo su pacientais iš įvairių Lietuvos vietų. Jis ypač mėgdavo klausytis jų pasakojimų apie ligas ir negalavimus, nes tikėdavosi išgirsti naujų žodžių, posakių ar terminų. Ypač jam buvo reikalingi akių ligų terminai. Išgirdęs kokį retesnę ar įdomesnę žodį, P. Avižonis tuoj jį užsirašydavo lapelyje, kaip buvo mokęs J. Jablonskis. Žodžius jis rinko nuo seniau. 1904 m. išleistoje Juškų žodyno antroje dalyje P. Avižonis buvo paminėtas („Pabaigos žodyje“) tarp 22 asmenų, tiesiogiai padėjusių rengti žodyną. Prof. J. Balčikonis, 1940 m. leisdamas „Lietuvių kalbos žodyną“, tarp 857 žodžių rinkėjų taip pat paminėjo P. Avižonį, daktarą nuo Pasvalio.

Pats didžiausias P. Avižonio nuopelnas kalbai – rūpinimasis lietuviška medicinos terminija. Pirmiausia jam rūpėjo susidaryti akių ir ausų ligų terminus.

Dar 1920 m., dirbdamas Karo sanitarijos žinyboje, P. Avižonis dalyvavo Terminologijos komisijos darbe. Jis buvo aktyvus komisijos narys, uoliai lankė susirinkimus ir turėjo savo nuomonę kalbos klausimais. Prireikus jis konsultuodavosi su J. Jablonskiu ir J. Balčikoniu. Bet Švietimo ministerija paleido J. Jablonskio vadovaujamą Terminologijos komisiją, pavesdama jos darbą Lietuvos universitetui. 1926 12 29 buvo sudaryta Universiteto Terminologijos komisija, kurioje turėjo dirbti P. Avižonis, S. Šalkauskis ir J. Balčikonis. P. Avižonis nesutiko, kad Švietimo ministerija neapgalvotai likvidavo senąją

komisiją ir, suabejojęs, ar Universiteto fakultetai bus suinteresuoti terminologijos tvarkymu bei kūrimu, pareiškė, kad be J. Jablonskio, vienintelio šios srities specialisto, toks darbas apskritai neįmanomas. Dėl to 1927 01 06 prof. P. Avižonis atsisakė Terminologijos komisijos nario pareigų ir tuo suteikė J. Jablonskiui bent moralinę paramą (5).

1925 m. Kauno medicinos draugijoje dr. J. Staugaitis skaitė pranešimą apie lietuvišką medicinos terminologiją. Ten jis nurodė, kad kitų profesijų specialistai tvarko savo srities terminus, tiktai gydytojai to net nepradėję, o terminų stygius jaučiamas kasdien. Todėl numatyta rinkti terminus iš medicinos knygų bei laikraščių ir duoti juos peržiūrėti Valstybinei terminologijos komisijai. Po to terminus spausdinti „Lietuvoje“ bei „Medicinoje“ viešai kritikai ir pastaboms. Vėliau Valstybinė terminologijos komisija, dar kartą apsvarsčiusi terminus, juos patvirtins ir paskelbs. Tada P. Avižonis pasiūlė sudaryti ir buvo išrinkta Medicinos terminų rinkimo komisija. Jos pirmininku buvo išrinktas dr. J. Staugaitis, o nariais – dr. J. Brundza, Kauno medicinos dr.-jos atstovas, ir prof. V. Lašas, Medicinos fakulteto atstovas. Iš Kauno medicinos draugijos lėšų buvo skirta 100 litų mažoms kortelėms padaryti (6). Vėliau buvo išspausdintas toks Medicinos terminologijos komisijos straipsnis „Medicinoje“:

„Reikalas turėti savus medicinos terminus seniai jau yra pribrendęs. Turime savo medicinos laikraštį, medicinos mokyklą, Medicinos fakultetą, kur mokoma medicinos lietuvių kalba, o neturime savų medicinos terminų. Tiesa, tų terminų yra daug, galbūt net per daug, nes, pavyzdžiui, viena tik „cellula“ turi jų bent keletą – *ląstelė, narvelis, akutė*, bet tokių terminų, kurie būtų visų pripažinti, visų priimti, turime neperdaug. Taigi reikia pagaliau išbristi iš esamo terminų chaoso, atrenkant iš dabar pasiūlytų tinkamesnį ir pagaminti dar trūkstantieji terminai. Todėl Terminologijos komisija kreipiasi į visus Lietuvos gydytojus, prašydama užsirašinėti jau žinomus ir naujai išgirstus, ypatingai iš kaimo žmonių, medicinos terminus ir siųsti juos Terminologijos komisijai. Terminus geriausia rašyti ant atskirų kortelių kartu su lotynišku ir, geistina, vokišku pavadinimu, pageidaujama nurodyti, kuriame krašte tas ar kitas terminas girdėtas“ (7).

Terminologijos komisija nuosekliai siekė savo tikslo kuo greičiau

turėti gerų medicinos terminų. Todėl „Medicinos“ žurnale vis pasirodydavo straipsnių medicinos terminologijos klausimais. 1925 m. „Medicinos“ Nr. 9–10 buvo išspausdintas gydytojo iš Žagarės M. Kuprevičios straipsnis „Ląstelė ar narvelis?“ Jame rašoma, kad medicinos raštuose „cellula“ vadinama nevienodai – *ląstele* ir *narveliu*. *Akutė*, *akelė*, *akytė* retai bevartojama. Autorius pagrindžia savo nuomonę ir siūlo vartoti tik *ląstelę*, kaip daro Elisonas, Brundza, Matulevičius ir kt.

Taigi P. Avižonis, supratęs būtinybę turėti lietuviškų medicinos terminų, ima aktyviai dirbti šioje srityje. Pirmuosiuose jo straipsniuose dar pasitaiko tokių medicinos terminų: *čiepai* (= skiepai), *gydymo metodžiai* (= metodai), *kalbamosios gydytojo valandos* (= gydytojo darbo valandos), *ligonbutis* (= ligoninė), *objektyvinė būtis* (= objektyvumas), *tuberkulozas* (= tuberkuliozė) ir pan. Maždaug iki šio amžiaus trečiojo dešimtmečio pabaigos P. Avižonis savo darbuose vartojo daug aplietuvintų tarptautinių žodžių, daugiausia iš lotynų ir graikų kalbų, vis dar nerasdamas jiems lietuviškų medicinos atitikmenų, pvz.: *akkomodacija*, *atseparuojama oda*, *celė*, *ciliakūnis*, *divergentiški spinduliai*, *enukleuoti*, *evisceruoti*, *fissura*, *fokusas*, *iris*, *kripta*, *koloboma*, *konjunktyva*, *kornea*, *presbyopia*, *refrakcija*, *retina*, *skarifikacija*, *sklera* ir kt. Pavyzdžiui, 1924 m. „Medicinoje“ P. Avižonis rašė taip:

Stebėta užpakalinis ragenos endotelis, Hassal-Henkle karpos endotelyje, kraujo cirkuliacija pasilikusiuose ragenos stromoje po parenchimatino keratito induose, descementinės plėvės raukšlės ir plyšiai, senilė ragenos degeneracija (gerontoxon), normalio lęšiuko diskontinuiteto zonos, užaugusiųjų lęšiuko embrionalės siūlės, pupilinės membranos fiziologiniai likučiai, iridociklitų precipitatai, traumatini stiklakūnio prolapsus į pryšakinę kamerą ir t.t.

Matydamas tuo metu vykstantį lietuvių kalbos norminimo procesą, P. Avižonis taisė ir tobulino savo raštuose vartojamus medicinos terminus. Jie tol buvo keičiami, kol įgijo, autoriaus manymu, tobuliausią formą. Pvz.:

akies baltumynas – *akies baltymas*,

*aukštutinis vokas – viršutinis vokas,
blakstienai – blakstienos,
konjunktiva – konjunktyva – jungiamoji plėvė,
pryšakinis lapas – pryšakinė kamera – priešakinė kamera,
vyzis – vyžiukas – vyzdys.*

Jau 1929 m. išspausdintame straipsnyje „Senatviškieji akių pakitimai“ randame gerų P. Avižonio sukurtų medicinos terminų, pvz.: *gyslainė* (chorioidea), *odena* (sclera), *ragena* (cornea), *rainelė* (iris), *sniegulės* (synchysis scintilans), *stiklakūnis* (corpus vitrum), *šmyšuliukai* (muscae volantantes), *vyzdys* (pupilla).

Tačiau daugiausia prof. P. Avižonio sukurtų medicinos terminų yra vertingiausiame jo darbe – „Akių ligų vadove“ (toliau – ALV). Vadovėlis skirtas studentams medikams ir gydytojams. Į jį sudėti profesoriaus viso gyvenimo praktiški patyrimai ir nurodymai. Šio darbo vertė dar ir šiandien didelė oftalmologijos ir kalbos mokslams. Iš ALV gerai matyti oftalmologijos ir kitų medicinos terminų kitimas ir vartojimas.

1. Daugiausia ALV vartojama aplietuvintų tarptautinių medicinos terminų. Dažniausiai jie vartojami be paaiškinimų (a) arba būna paaiškinti tarptautiniais – lotynų ir graikų kalbų – medicinos temais (b) bei lietuviškais atitikmenimis (c). Pvz.: a) <...> akių pusiausvyros sugedime duodami decentruoti akiniai vietoje kombinacijos prizmomis (ALV 66); Yra specialių kriokauterių (ALV 38); Tų vaizdų principu remiasi keratoskopija, oftalmometrija, fakometrija (ALV 68); <...> stiklo kraštai leukoplastu, kalodiju arba mastizolu prilipdomi prie kaktos, skruosto ir nosies (ALV 39);

b) <...> prasideda epitelio regeneracija (ulcus regressivum) (ALV 339); kvarcinė lempa (ophthalmia electrica) (ALV 15); <...> akių susirgimai atsitinka neurastenijoje (asthenopia nervosa) (ALV 17); chirurginė diatermija (electrocoagulatio) (ALV 41);

c) Akiniai yra prietaisai vaizdų fuzijai (abiakiam regėjimui) (ALV 58); Parazitiniai akių pakenkimai atsitinka ektogeninės infekcijos, užkrato, būdu (ALV 15); Ametropia, trūkiažiūrumas (ALV 73); Myopia arba žemažiūrumas (ALV 73); Emetropa (tikražiūrė) akis (ALV 74); Eroziya arba nuobruža (ALV 377).

2. Šiek tiek mažiau ALV P. Avižonis vartojo tarptautinių medicinos terminų – dažniausiai lotynų ir graikų kalbų žodžių. Jie buvo vartojami vadovėlio skyrių, poskyrių, pastraipų, dalių pavadinimams. Tarptautiniai medicinos terminai čia pavartoti be paaiškinimo (a), paaiškinti kitais tarptautiniais žodžiais (b) arba paaiškinti lietuviškais atitikmenimis (c). Pvz.:

- a) A. Keratitis (ALV 335);
- B. Traumata cornea (ALV 375);
  - 1. Corpus alienum cornea (ALV 375);
  - 2. Erosio corneae (ALV 377);
  - 3. Vulnus corneae (ALV 378);
  - 4. Combustio corneae (ALV 379);
  - 5. Contusio corneae (ALV 380);
- D. Pigmentatio corneae (ALV 385);
- E. Dystrophiae corneae (ALV 386);
- F. Ectasiae corneae (ALV 392);
- G. Tumores corneae (ALV 398);
- H. Anomaliae congenitae corneae (ALV 399);
- A. Nervus opticus (ALV 572);
- II. Neuritis nervi optici (ALV 580);
  - A. Neuritis intraocularis s. papillitis (ALV 580);
  - B. Pseudoneuritis (ALV 581);
  - C. Neuritis retrobulbaris (ALV 581);
    - a. Neuritis retrobulbaris acuta (ALV 582);
    - b. Neuritis retrobulbaris chronica (ALV 584);
  - b) Conjunctivitis scrophulosa (phlyctaenulosa) (ALV 303); Acne rosacea conjunctivae (rosacea-conjunctivitis) (ALV 312); Erythema exsudativum multiforme (herpes iris conjunctivae) (ALV 313); Suppuratio (ulceratio) (ALV 337); Keratitis tuberculosa (keratitis interstitialis tuberculosa) (ALV 361); Opacitas corneae zonularis (s. fascicularis) (ALV 391);
  - c) Hemeralopia (vištakumas) (ALV 147); Nyctalopia (naktakumas) (ALV 148); Opacitates cicatriceae corneae (randinės ragenos drumstys) (ALV 380); Cataracta zonularis s. perinuclearis (sluoksniuotinė katarakta) (ALV 488); Iris, rainelė (ALV 408).

Corpus ciliare, krumplynas (ALV 411); Membrana limitans interna–bestruktūrė, homogeninė plėvelė (ALV 411).

3. Mažiau nei aplietuvintų ar tarptautinių medicinos terminų ALV prof. P. Avižonis vartojo lietuviškų medicinos terminų. Dažniausiai juos aiškino ir tikslino lotyniškais ir graikiškais terminais (a), kiek rečiau – lietuviškais žodžiais (b), labai retai – vokiškais žodžiais (c). Pvz.:

a) Plokščiai iškili (planconvex) ir plokščiai įdubi (planconcv) lęšiai (ALV 59); Dirbtinė akis (prothesis ocularis) (ALV 47); Apsauginis tvartis, būtent, monoculus (ALV 39); Deginimai šalčiu (cryotherapia) (ALV 38); Vokų pakraščiu (pars marginalis conjunctivae)... (ALV 249); Kraujagyslės (vasa ciliaria) (ALV 414);

b) Karo metu skyliniai akiniai išbadytomis plokštelėmis (rėtiniai akiniai) gali pavaduoti <...> (ALV 62); Pavilgai (kompresai) (ALV 26); Įdubieji, arba įgaubtiniai lęšiai (ALV 56); Iškilieji, arba išgaubtiniai, lęšiai (ALV 54);

c) Apsaugai nuo ultravioletinių spindulių yra įvairaus tamsumo geltoni (Fienzal), rausvi (euphos), gelsvai žalsvi (Hallauer) ir bespalviai (ultrasin) stiklai (ALV 59); Kontaktiniai stiklai, pūstiniai (Muller) arba tekintiniai (Zeiss) (ALV 61).

Be anksčiau vartotų, ALV randame daug P. Avižonio naujai sukurtų ar parinktų medicinos terminų, pvz.: *akilaukis, aklagimis, degintuvas, didžakumas, draikena, draikymas(is), drumstis, drumstėjimas, drumstynė, drumstumas, drumžlėjimas, drumžlinumas, dvejėjimas, dvejinimasis, garintuvas, gyslainė, glaustiniai* (šviesos spinduliai), *įdubieji, įgaubtiniai, išgaubtiniai, iškilieji* (lęšiai), *juslė, juslumas, kaitintuvas, krumplynas, mažakumas, pažaida, plėtrėjimas, pragula, prākaitinimas, senažiūrumas, skleistiniai* (šviesos spinduliai), *šviesolauža, šuteklis, tapnukas, tinklainė, tinklažiūris, tinklažiūrumas, toliniai* (akiniai), *traiškymas, traškana, trūkiažiūris, trūkiažiūrumas, tvarstas, tvartis, tvarumas, užkratas*. Šie terminai buvo sukurti ne iš karto. Juos autorius kūrė, taisė, tobulino, keitė ir tam išėikvojo daug laiko ir net pinigų – Medicinos fakultetas iš prof. P. Avižonio honoraro (10.000 Lt) dėl taisyčių išskaitė spaustuvės nuostoliams padengti apie 8.000 litų (8).

„Akių ligų vadovas“ gali būti lyginamas su geriausia pasaulio

oftalmologijos vadovėliais. Mums, lietuviams, jis vertingas ir dėl lietuviškos medicinos terminologijos, kurią autorius kūrė ir tobulino visą gyvenimą. V. Lašo žodžiais, tai pedagoginio ir mokslinio darbo sintezė (9). Su dideliu rūpestingumu ir atsidėjimu prof. P. Avižonis rinko „Akių ligų vadovui“ medžiagą, derino paveikslus, rašė jį ir tikrino spaudos darbą. Jis lyg nujautė, kad jo stambiausias ir paskutinis veikalas bus paminklinis, todėl jam tobulinti nesigailėjo nei triūso, nei laiko, nei pastangų (10). Tačiau P. Avižoniui neteko pamatyti ir pasidžiaugti savo knyga. Pagal autoriaus nurodymus, padarytus prieš pat mirtį, rodyklę, receptų sąrašą ir knygos turinį sutvarkė sūnus, Akių klinikos vyr. asistentas gydytojas Vytautas Avižonis.

Avižoniškų oftalmologijos terminų gali pavydėti kitos medicinos sritys, nes tie terminai yra tinkamai sudaryti. Taip yra todėl, kad svarbiausias prof. P. Avižonio terminų šaltinis buvo liaudies kalba.

Gauta 1998 10 01

Literatūra

1. Zinkevičius Z. Lietuvių kalbos istorija. V., 1984. T. 5. P. 165.
2. Lietuvių kalbos mokėjimas // Medicina. 1923. Nr. 3–4. P. 183.
3. Grinius K. Medicinos ir higienos žinių populiarizacija lietuvių tarpe // Medicina. 1922. Nr. 6. P. 315–325.
4. Avižonis P. Valstybinių egzaminų gydytojo laipsniui programos reikalavimai // Medicina. 1922. Nr. 3. P. 136–137.
5. Piročkinas A. Petras Avižonis // Mūsų kalba. 1975. Nr. 4. P. 61–66.
6. Staugaitis J. Lietuvių medicinos terminologijos reikalavimai // Medicina. 1925. Nr. 3–4. P. 273.
7. Susirūpinkime medicinos terminais // Medicina. 1925. Nr. 3–4. P. 129–130.
8. Puzinas J. Petras Avižonis. Čikaga, 1979. P. 205.
9. Lašas V. Med. dr. P. Avižonis kaip universiteto profesorius // Medicina. 1940. Nr. 4. P. 264–270.
10. Marcinkus J. A. a. prof. P. Avižonis okulistas–oftalmologas // Medicina. 1940. Nr. 4. P. 259–264.